

**Valtakunnalliset palvelut ja
asiakastietojärjestelmien
uudistaminen -
Kansalliset linjaukset**

6.5.2019
Anna Kärkkäinen,
erityisasiantuntija STM

KANSALLISET LINJAUKSET

- Sote-tieto hyötykäyttöön strategia
- Sote-ict –kokonaisuus, tavoitetila 2022
- Kanta-skenaariot
- Lainsäädäntö
- Kokonaisarkkitehtuuri ja kehittämisspolut

SOTE-TIETO HYÖTYKÄYTTÖÖN STRATEGIA 2020

STM 13/04/2017

KANSALAINEN
- pystyn itse -

Elämänhallinta

Valinnanvapaus

Omat tiedot

AMMATTILAINEN
- kyvykkäille tekijöille,
toimivat järjestelmät -

Tietojärjestelmät
tukevat työtäni

Sähköiset palvelut
ovat osa työtäni

Tieto palvelee työtäni

Toimin tietoturvallisesti

STRATEGIAN VÄLIARVIOINTI 2018

- **Strategiaprosessi onnistunut** ja vahvisti sote-sektorin edelläkävijäasemaa tiedonhallinnan alalla
- **Strategian sisältö on onnistunut:** kuvaa ajatuksellisen muutoksen tiedon keräämisestä kohti tiedon hyödyntämistä

Strategiaa ei ole ylläpidetty ja **toimeenpano erkaantui strategiasta:** haasteena puutteet strategian kytkennässä toimintaympäristön kehittämiseen

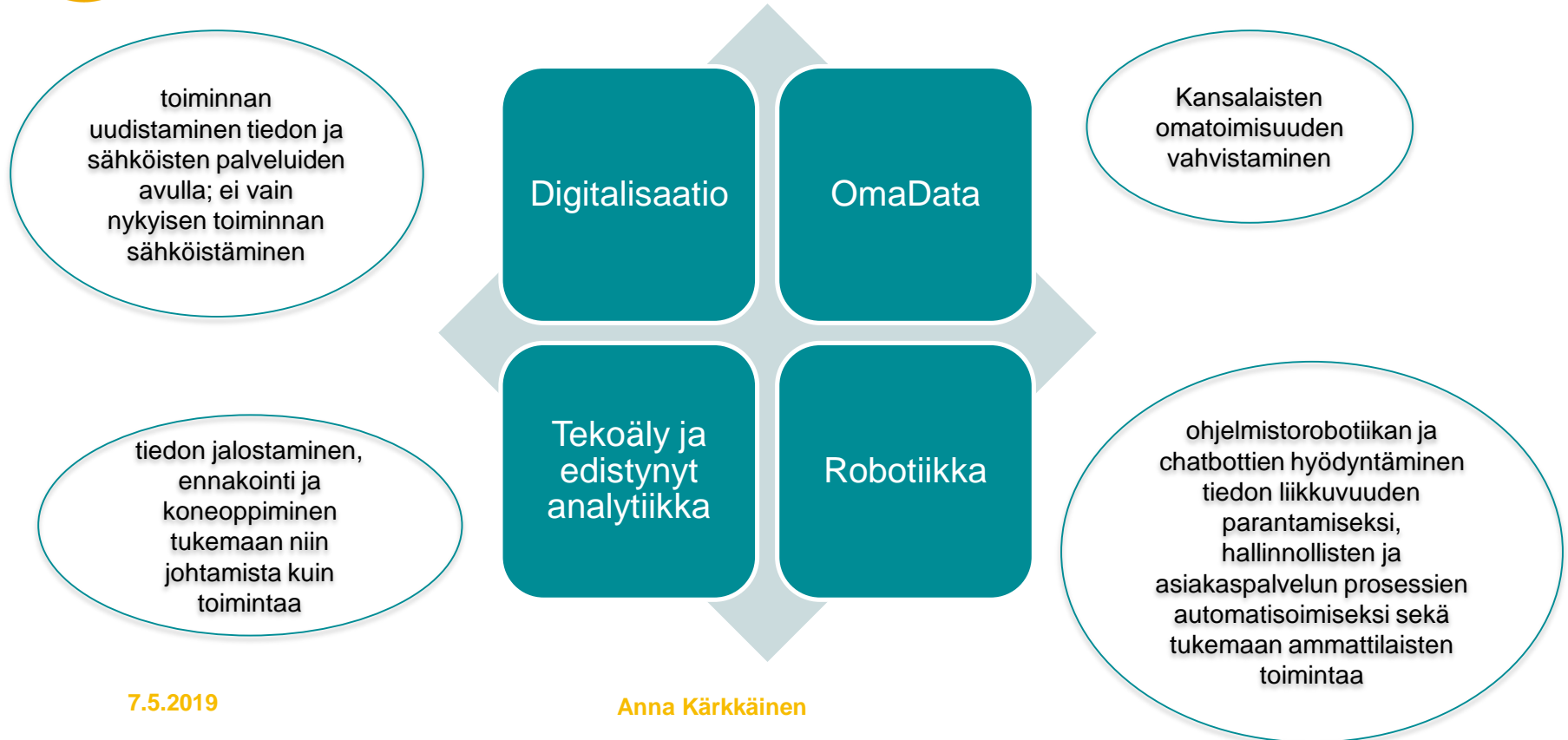
Toimeenpano hajanaista: ei työkaluja tai mittareita seurantaan; toimenpiteet ICT-lähtöisiä ja mahdollistajiin keskittyneitä

Ohjaukokonaisuus ja tiedonhallinnan linjaukset kentän suuntaan epäselviä

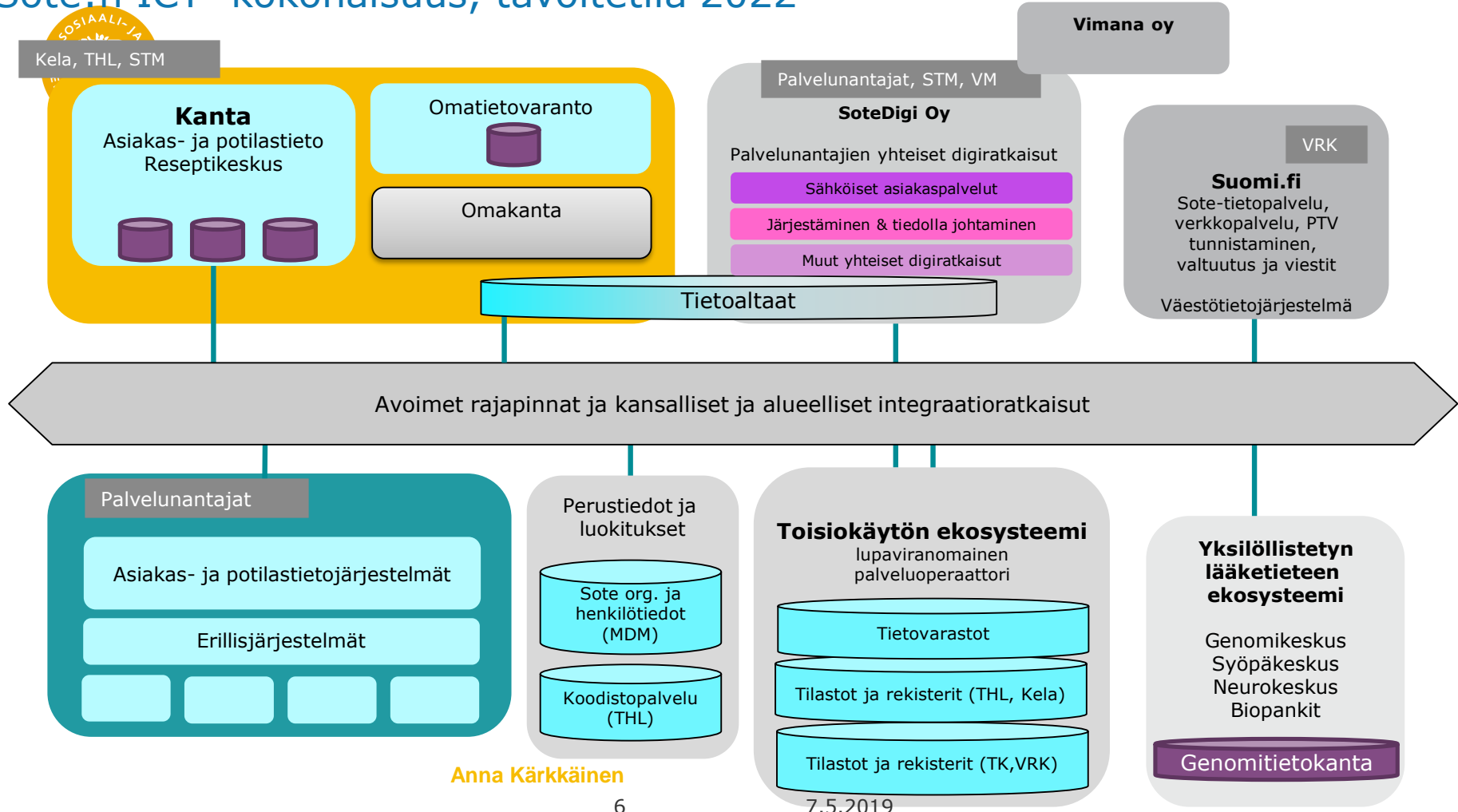
Strategiaprosessi on **korostanut soten toimintaa siilona**, irrallaan ihmisen kokonaisvaltaisista tarpeista tai muusta julkishallinnosta

STRATEGIAN TULEVAISUUS: SISÄLLÖN JA TOIMEENPANON TARPEIDEN PAINOPISTEET

Sote:n ICT- kokonaisuus, tavoitetila 2022

Anna Kärkkäinen

KANTA-SKENAARIOT: HUOMIOITA NYKYTILASTA

- **Kanta-palvelut ovat laajentuneet jatkuvasti 2010-luvulla, mutta Kannan nykyisiä ominaisuuksia ei hyödynnetä riittävästi.** Ammattihenkilöt eivät tarkista säännönmukaisesti potilaidensa tietoja Kannasta.
- **Terveydenhuollon ja sosiaalihuollon rekisterien yhteentoimivuudessa on kehitettävää,** jotta saataisiin asiakkaan kokonaiskuva ja palveluja voitaisiin kohdistaa paremmin.
- **Tietojen toisiokäytön tehostaminen vaatii kansallista ohjausta.** Tiedon hyödyntämiseen on asetettu tavoitteita, mutta ei vielä riittävästi toteutusta ohjaavia linjauksia.
- **Sote-toimijakentän muuttuessa yhä suuremmaksi haasteeksi nousee tietojärjestelmien kyky joustaa erilaisiin palvelutarpeisiin** ottaen huomioon sote-kentän muutokset ja toimintamallien kehittämisen.
- **Omakannan käyttöön liittyy alueellisia ja toimijakohtaisia eroja,** sillä organisaatiot käyttävät Omakantaa ja ohjeistavat asiakkaita sen käytöstä eri tavoin, esim. laboratorio- tai kuvantamistuloksia lisätään Omakantaan vaihtelevasti.

KANTA-SKENAARIOT: KEHITTÄMISTAVOITTEET

- Kanta **tukee terveys- ja hyvinvointihyödyn syntymistä** ennaltaehkäisevällä ja tunnistavalla tavalla.
- Kanta **vahvistaa mahdollisuuksia omahoitoon** ja kansalaisen aktiiviseen rooliin omien terveys- ja hyvinvointitietojensa tuottamisessa, ylläpidossa ja hallinnoinnissa.
- Ammattihenkilöillä on käytössä hoidossa tai palvelussa tarvittavat tiedot kattavasti, ajantasaisesti ja luotettavasti. Kanta **tukee tiedon vaihtoa ja moniammatillista yhteistyötä**.
- Kanta **mahdollistaa tiedon toisiokäyttöä**, mm. tiedolla johtamisen, ohjauksen, valvonnan ja tutkimuksen tarkoituksiin.
- Palveluiden kehittäminen tapahtuu **ekosysteemimäisesti**, ja keskittäminen ei jäykistä ekosysteemiin sisältyvien tietojärjestelmäpalveluiden kehittämistä.

ASIAKASTIETOLAIN UUDISTAMINEN

- HE eduskunnalle 5/2018 -> esitys käsiteltiin perustuslakivaliokunnassa, raukesi ja annetaan uudelle eduskunnalle mahdollisimman pian
- Kanta-palveluiden rooli sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen, hyvinvointitietojen sekä lääkitystietojen säilytyksessä ja jakamisessa laajenee erityisesti **sosiaalihuollon asiakastietojen** ja asukkaiden itse tuottamien **hyvinvointitietojen** osalta.
- Asukkaalla on mahdollista saada omia asiakastietojaan käsiteltäväksi hyvinvointisovelluksilla
- Asiakastietojen luovutuksissa ja muussa käsittelyssä noudatetaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimuksia
- Jatkossa tarve myös tietosuoja- ja tiedonhallintasäädösten kokonaisuudistukselle

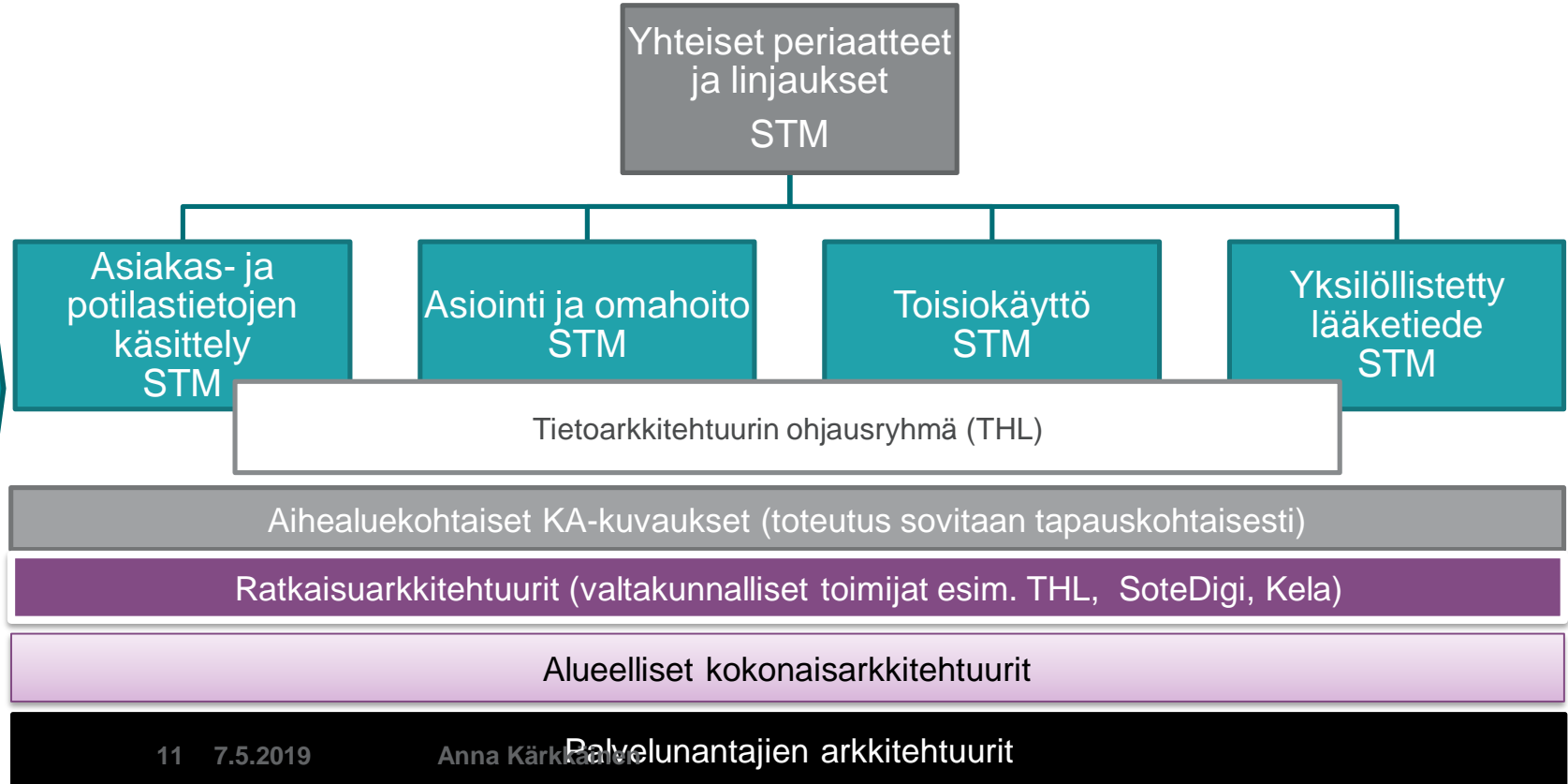
LAKI SOSIAALI- JA TERVEYSTIETOJEN TOISSIJAISESTA KÄYTÖSTÄ

- Sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä on säädetty erillinen laki (ns. toisiolaki).
 - eduskunta hyväksyi lain täysistunnossaan 13.3.2019 ja presidentti vahvisti lain 26.4.2019.
 - lain toimeenpano on käynnissä, mm. lupaviranomaisen perustaminen.
- Sosiaali- ja terveystietoja voidaan jatkossa hyödyntää myös tutkimuksen, innovaatiotoiminnan ja tietojohdamisen tarpeisiin turvallisesti ja tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisesti.

KOKONAISARKKITEHTUURI OHJAUKSEN VÄLINEENÄ

Erilliselvitykset (esim. Kajaksi ja kärkihankkeet)

Kehittämispolut ja toimeenpanohankkeet

YHTEISTYÖLLÄ KOHTI TOIMINTALÄHTÖISTÄ KEHITTÄMISTÄ

- Sosiaali- ja terveydenhuollossa on vielä paljon digitalisaation hyötypotentiaalia, joka tulisi pystyä saamaan käyttöön.
 - digitalisaatio vaatii aktiivisia toimenpiteitä ja sitä tulee edistää sote:n rakenneuudistuksesta huolimatta.
- Tarvitaan yhteinen suunnitelma etenemispoluista, hyödyistä ja kustannuksista, johon eri osapuolet kykenevät sitoutumaan. Parempi toimintatapa kansallisten kehityskohteiden priorisointiin ja valintaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa
- Asiakas- ja potilastiedot sekä hyvinvointitiedot ovat käytettävissä Kanta-palvelun avulla sote-ammattilaisille, asiakkaille, johtamiseen ja muihin toisiokäytön tarkoituksiin.
- Tiedon hyödyntämisen tehostaminen – tavoitteena kertakirjaamisen periaate ja asiakastyössä kirjattavan tiedon parempi hyödyntäminen tietojohdamisessa ja muissa toisiokäytön tarkoituksissa
- Toiminnan ja tiedonhallinnan kehittäminen edellyttää myös tiedonhallinnan ja tietosuojaan säädösten kehittämistä selkeäksi kokonaisuudeksi

Lisätietoja:

Anna Kärkkäinen

Sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi

Sosiaali ja terveysministeriö

Internet: stm.fi

Twitter: @STM_Uutiset

